

Briselē, 2018. gada 19. jūlijā
(OR. en)

11295/18

VISA 197
FRONT 240
COWEB 115
JAIEX 83
COMIX 418

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Direktors <i>Jordi AYET PUIGARNAU</i> kungs, Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vārdā
Saņemšanas datums:	2018. gada 19. jūlijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i> kungs
K-jas dok. Nr.:	COM(2018) 543 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI Jaunākā informācija par to, kā Kosova* īsteno atlikušos vīzu režīma liberalizācijas ceļveža kritērijus, kas izklāstīti 2016. gada 4. maija Ceturtajā progresa ziņojumā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2018) 543 *final*.

Pielikumā: COM(2018) 543 *final*

Briselē, 18.7.2018.
COM(2018) 543 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Jaunākā informācija par to, kā Kosova^{*} īsteno atlikušos vīzu režīma liberalizācijas
ceļveža kritērijus, kas izklāstīti 2016. gada 4. maija Ceturtajā progresā ziņojumā**

^{*} Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Jaunākā informācija par to, kā Kosova* īsteno atlikušos vīzu režīma liberalizācijas ceļveža kritērijus, kas izklāstīti 2016. gada 4. maija Ceturtajā progresa ziņojumā

I. IEVADS

Eiropas Komisija 2012. gada 19. janvārī sāka vīzu režīma liberalizācijas dialogu ar Kosovu, kas aptver četras galvenās darbības jomas (dokumentu drošība; robežas/robežlīnijas un migrācijas pārvaldība; sabiedriskā kārtība un drošība; ar pārvietošanās brīvību saistītās pamattiesības). Komisija 2012. gada 14. jūnijā iesniedza Kosovai ceļvedi, kurā bija noteikti visi likumdošanas un citi pasākumi, kas Kosovai jāpieņem un jāīsteno vīzu režīma liberalizācijas dialoga satvarā. Komisija apņēmas ierosināt uz privātpersonām attiecināmu bezvīzu režīmu ceļošanai no Kosovas uz Eiropas Savienību īstermiņa uzturēšanās nolūkā (t. i., līdz 90 dienām 180 dienu laikposmā), tiklīdz Kosova būs izpildījusi visas vīzu režīma liberalizācijas ceļvedī izklāstītās prasības un pārējos pasākumus.

Komisija ir pieņēmusi četrus ziņojumus par Kosovas panākto progresu vīzu režīma dialogā: pirmais ziņojums tika pieņemts 2013. gada 8. februārī¹, otrais ziņojums — 2014. gada 24. jūlijā², trešais ziņojums — 2015. gada 18. decembrī³, un tas tika papildināts ar ceturto un galīgo ziņojumu, kuru pieņēma 2016. gada 4. maijā⁴. Šajos ziņojumos ir novērtēts Kosovas panāktais progress vīzu ceļveža 95 kritēriju izpildē, sniegti Kosovai adresēti ieteikumi, kā arī izvērtēta vīzu režīma liberalizācijas iespējamā ietekme uz migrāciju un drošību.

Eiropas Komisija 2016. gada 4. maijā ierosināja Eiropas Savienības Padomei un Eiropas Parlamentam atcelt Kosovas pilsoņiem piemēroto vīzu režīmu, pārceļot Kosovu uz bezvīzu režīma valstu sarakstu īslaicīgas uzturēšanās braucieniem Šengenas zonā⁵. Šajā priekšlikumā Komisija apstiprināja, ka Kosova ir izpildījusi visas vīzu režīma liberalizācijas ceļvedī noteiktās prasības, un pieņem, ka līdz šā priekšlikuma pieņemšanas dienai Eiropas Parlamentā un Padomē Kosova būs izpildījusi divus pēdējos kritērijus, t. i., ratificējusi robežu demarkācijas nolīgumu ar Melnkalni un nostiprinājusi savus rezultātus cīņā pret organizēto noziedzību un korupciju.

Kosovas Asambleja ratificēja robežu demarkācijas nolīgumu ar Melnkalni 2018. gada 21. martā, un pēc tam — 2018. gada 3. un 4. maijā — uz Kosovu devās tehniskā misija, lai novērtētu kritēriju izpildes progresu, tostarp augsta līmeņa organizētās noziedzības un korupcijas lietās. Notika sanāksmes ar valsts ministru prezidentu, tieslietu ministru, Eiropas integrācijas ministru un iekšlietu ministru, kā arī ar galvenajiem tiesiskuma jomas dalībniekiem, tostarp Prokuratūras padomi, Tieslietu padomi un Kosovas Policiju. Komisija arī dzina lūdza norādīt, kādus pasākumus Kosovas iestādes veic, lai mazinātu migrācijas un drošības apdraudējumus. Šis novērtējums ir sagatavots, pamatojoties uz tehniskās misijas

* Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

¹ COM(2013) 66 final.

² COM(2014) 488 final.

³ COM(2015) 906 final, ko papildina SWD(2015) 706 final.

⁴ COM(2016) 276 final.

⁵ COM(2016) 277 final.

konstatējumiem, kā arī sīki izstrādātu darbu uz vietas un turpmāku informācijas apmaiņu ar Kosovas iestādēm.

Kopš Ceturtā progresa ziņojuma pieņemšanas 2016. gada maijā Kosova ir pastāvīgi strādājusi, lai stiprinātu savus centienus vīzu režīma liberalizācijas ceļvedī noteiktajās četrās darbības jomās (dokumentu drošība; robežas/robežlīnijas un migrācijas pārvaldība; sabiedriskā kārtība un drošība; ar pārvietošanās brīvību saistītās pamattiesības). Uzlabojot savu tiesisko regulējumu, Kosova ir turpinājusi nodrošināt personas datu augsta līmeņa integritāti un drošību. Iekšlietu ministrija turpina izsniegt mašīnlasāmus biometriskos personas ceļošanas dokumentus atbilstīgi Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas standartiem un ES drošības elementu un biometrijas standartiem ceļošanas dokumentos. Kā jau norādīts 2018. gada ziņojumā par Kosovu⁶, tā ir sīkāk saskaņojusi savu robežas/robežlīnijas tiesisko regulējumu ar ES *acquis*. Integrētās robežu pārvaldības (IRP) 2013.–2018. gada stratēģija un rīcības plāns ir pielāgoti 2006. gada ES koncepcijai par IRP. Savukārt 2017. gada jūlijā tika apstiprināts pārskatītais un atkārtoti izvērtētais IRP rīcības plāns. Valsts robežpārvaldības centra Apvienotā izlūkošanas, risku un apdraudējumu analīzes struktūrvienība katru mēnesi izstrādā riska novērtējumus, kuros nosaka visos darbības reģionos konstatētos draudus, kā arī norāda darbības, kas jāveic, lai šos draudus mazinātu. Kosova ir arī izstrādājusi savus patvēruma un migrācijas tiesību aktus attiecīgajiem ES *acquis* un panākusi būtisku turpmāku progresu attiecībā uz sadarbības ar dalībvalstīm uzlabošanu atpakaļuzņemšanas un atgriešanas jomā. Tiesībaizsardzības iestādes turpina īstenot savu specializāciju, lai risinātu ar organizēto noziedzību, cilvēku tirdzniecību, narkotikām un terorismu saistītus jautājumus. Policijas spēki ir labi apmācīti un spēj apkarot organizēto noziedzību, tostarp izmantojot specializētas vienības. Kosovas tiesiskais regulējums ir saskanīgs ar ES *acquis* un starptautiskajiem instrumentiem terorisma apkarošanas jomā, tostarp ar tiesību aktiem, kuros ir paredzēta ārvalstu teroristu kaujinieku kriminālatbildība. Kosova ir pastiprinājusi savus terorisma apkarošanas centienus, tostarp īstenojot pasākumus, lai novērstu vardarbīgu ekstrēmismu un vietējo teroristu kaujinieku iesaistīšanos konfliktos ārvalstīs. Šajā sakarībā kā veiksmīgu piemēru var minēt vairāku aizdomās par terorismu turētu personu arestu, ko Kosovas iestādes veica, sadarbojoties ar Albānijas un bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas tiesībaizsardzības iestādēm. Tiesībaizsardzības iestādes ir veiksmīgi sadarbojušās arī, piemēram, organizētās noziedzības apkarošanas jomā, arī ar vairākām dalībvalstīm un Eiropolu. Piemēram, tiesībaizsardzības iestādes 2018. gada 21. martā kopīgi strādāja, lai arestētu migrantu kontrabandistus, kas darbojās Rietumbalkānos. Slovēnija, Kosova, Eiropas Savienības Tiesiskuma misija Kosovā (*EULEX*) un Eiropols arestēja šīs fiziskās personas, īstenojot pārrobežu operāciju, kuras mērķis bija izjaukt šajā teritorijā bāzētu organizētās noziedzības grupu.

Ar šo Ceturtā progresa ziņojuma atjauninājuma dokumentu Komisija apstiprina, ka visi vīzu režīma liberalizācijas ceļvedī noteiktie kritēriji ir izpildīti.

II. PAŠREIZĒJĀ SITUĀCIJA ATLIKUŠO KRITĒRIJU IZPILDES JOMĀ

1. Robežu demarkācijas nolīgums ar Melnkalni

Pēc vairāk nekā divus gadus ilgušām vietējām politiskajām diskusijām Kosovas Asambleja 2018. gada 21. martā ratificēja Robežu demarkācijas nolīgumu (RDN), kas 2015. gada augustā tika parakstīts ar Melnkalni. Tādējādi Kosova izpildīja vienu no diviem vēl neizpildītajiem vīzu režīma liberalizācijas kritērijiem. **Kā tika uzsvērts 2018. gada ziņojumā par Kosovu, ratificēšana ir nozīmīgs solis uz priekšu.**

⁶ SWD(2018) 156 final.

2. Augsta līmeņa korupcijas un organizētās noziedzības apkarošanas kritērija izpildē panāktais progress

Pēdējais vēl neizpildītais vīzu režīma liberalizācijas ceļveža kritērijs ir Kosovai izteiktais aicinājums uzlabot rezultātus attiecībā uz izmeklēšanām un galīgajiem tiesu nolēmumiem organizētās noziedzības un korupcijas lietās. Kosova ir pieņēmusi stingru tiesisko un operatīvo regulējumu, lai apkarotu korupciju un organizēto noziedzību un risinātu migrācijas un drošības riskus. Tas ir apstiprināts Komisijas ikgadējos ziņojumos, arī jaunākajā 2018. gada ziņojumā par Kosovu⁷, vienlaikus norādot, ka joprojām pastāv problēmas. Pabeigto mērķorientēto augsta līmeņa lietu rezultāti sniedz aktuālu informāciju par kopējo progresu korupcijas apkarošanas jomā Kosovā un ieskatu par to, kā iestādes apkaro augsta līmeņa organizēto noziedzību un korupciju.

2.1. Labāku rezultātu sistēmas izveidošana un pilnveidošana

Lai izpildītu šo kritēriju, Kosovas iestādes veica svarīgus sagatavošanās pasākumus.

Pirmkārt, tika izstrādāts kritēriju kopums, ko izmantot attiecīgo rezultātu sistēmā iekļaujamo lietu atlasē. Šos kritērijus, kas noteikti standarta operāciju procedūrās (SOP) par smagu noziegumu mērķvērtību atlasī un iestāžu savstarpējo sadarbību, Kosovas Prokuratūras padome pieņēma 2014. gada 18. jūlijā. Standarta operāciju procedūrās ir noteikts, kādiem kritērijiem lietai ir jāatbilst, lai to iekļautu uzlaboto rezultātu sistēmā, piemēram, noziedzīgā nodarījuma smagums un radītā kaitējuma apmērs, noziedzīgās grupas organizatoriskais līmenis, vajadzība koordinēt izmeklēšanas darbības, nepieciešamība pārvaldīt resursus izmeklēšanas gaitā utt. (SOP 2. pants). Tādējādi nolūkā panākt labākus rezultātus var pievērsties tikai tām lietām, kuras tiek uzskatītas par smagākajām un būtiskākajām. Turklāt, pamatojoties uz Kosovas Tieslietu padomes (KTP) 2015. gada 30. decembra lēmumu, atlasītajām korupcijas un organizētās noziedzības lietām arī piešķir pilnīgu prioritāti tiesās. Tiesu priekšsēdētājiem šīs lietas bija ātri jāpiešķir tiesnešiem, kas tās skatīs, lai viņi nekavējoties sāktu rīkoties. Tiesu priekšsēdētājiem arī katru mēnesi bija jāsniedz ziņojums Kosovas Tieslietu padomei par šajās lietās panākto progresu.

Līdztekus **tika izveidota starpdisciplināra grupa, lai efektīvi koordinētu atlasīto lietu izskatīšanu.** Šajā grupā darbojas prokuratūras, tiesu iestāžu, policijas, muitas, nodokļu iestāžu, finanšu izlūkošanas struktūrvienības, Izņemto un konfiscēto līdzekļu pārvaldības aģentūras un labošanas dienesta darbinieki. Grupas koordinators ir Kosovas Īpašās prokuratūras vadītājs.

Lai noteiktu, cik liels progress ir panākts šīs prasības izpildē, 2015. gadā **Kosova izveidoja mūsdienīgu IT izsekošanas mehānismu**, ar ko var koordinēt un uzraudzīt atlasītās korupcijas un organizētās noziedzības lietas visos kriminālprocesa posmos. Mūsdienīgā IT vadības sistēma, kurai reāllaikā var piekļūt visi starpdisciplinārās grupas dalībnieki, paredz, ka visiem procesā iesaistītajiem dalībniekiem, sākot ar policistiem un beidzot ar prokuroriem un tiesnešiem, ir jāievada informācija, kas attiecas uz to tiesvedības posmu, kurā viņi ir iesaistīti.

2.2. Labāku rezultātu jomā panāktais progress

Kritērijs, kas paredz augsta līmeņa korupcijas un organizētās noziedzības lietu rezultātu novērtēšanu, attiecas uz rezultātu sistēmā iekļautām mērķtiecīgi izraudzītām lietām. Panākto

⁷ SWD(2018) 156 final.

progresu novērtē, ņemot vērā visā “kriminālprocesa ķēdē” (izmeklēšana, apsūdzība, pirmās instances tiesa, otrās instances tiesa, galīgais spriedums) virzīto lietu skaitu. Par progresu liecina arī sākotnēji un galīgi konfiscēto līdzekļu vērtība, kas arī apliecina Kosovas apņēmību risināt smagu noziegumu finansiālos aspektus.

Vispirms **2016. gada maijā** starpdisciplinārā grupa atlasīja **31 lietu**. Pamatojoties uz iepriekš minētajām standarta operāciju procedūrām, tika iekļautas papildu lietas, tādējādi **2018. gada 6. jūnijā bija izraudzītas 42 lietas**. Līdz ar to iestādes panāca progresu attiecībā uz starpdisciplinārās grupas skaidri definētu augsta līmeņa korupcijas un organizētās noziedzības papildu lietu noteikšanu, izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības.

No šīm 42 lietām 33 lietās tika izvirzītas apsūdzības, piecu lietu izmeklēšana turpinās, un četru lietu izskatīšana tika izbeigta pirmstiesas posmā. No 33 lietām **23 lietas** ir saistītas ar korupciju (**apsūdzētas 145 personas**), bet **10 lietas** — ar organizēto noziedzību (**apsūdzēta 151 persona**). Kopumā šajās lietās ir apsūdzētas augsta līmeņa amatpersonas. Piemēram, apsūdzības ir izvirzītas diviem ministriem, Iepirkumu uzraudzības iestādes vadītājam, trim ministriju ģenerālsekretāriem, četriem mēriem, bijušajam Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājam, vienam parlamenta loceklim, vienam tiesas priekšsēdētājam un vienam smago noziegumu nodaļas prokuroram. **Kopējā izņemto līdzekļu (t. i., līdzekļu, kas ir īslaicīgi izņemti, bet vēl nav galīgi konfiscēti) vērtība ir 13 249 470 euro.**

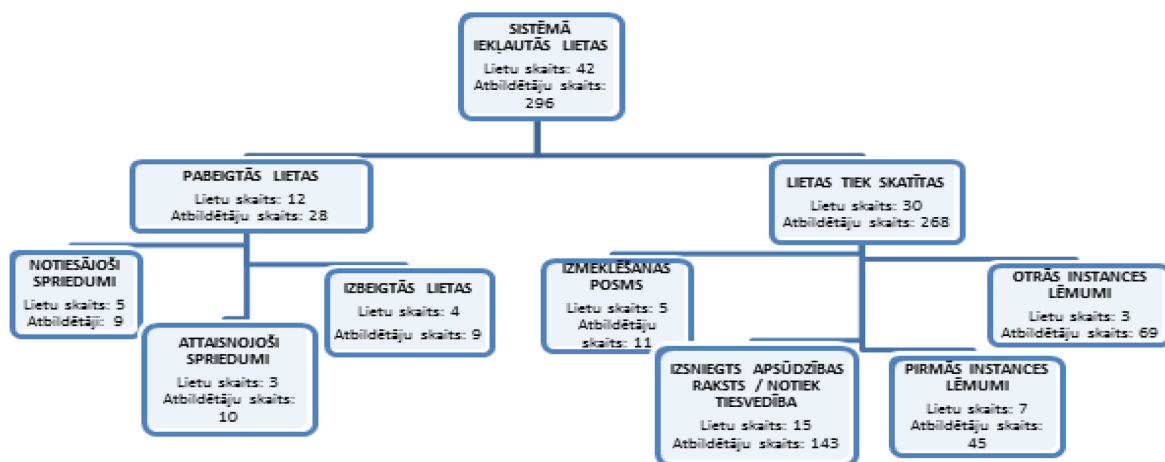
No šīm 42 lietām 12 lietas ir pabeigtas, un visas 12 ir saistītas ar korupciju. Kā redzams 1. attēlā, četru lietu izskatīšana ir izbeigta pirmstiesas posmā. **Astoņās lietās ir pieņemts galīgais tiesas nolēmums, no tām piecas lietas ir pabeigtas ar notiesājošu spriedumu un trīs lietas — ar attaisnojošu spriedumu.**

Piecas lietās, kurās tika pieņemts galīgais notiesājošais spriedums, pēc visu apelācijas procedūru izmantošanas tika notiesātas **deviņas personas**. Notiesāto personu vidū ir prokurors, mērs, pašvaldības publiskais atbildētājs un bijušais Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājs / universitātes rektors. Līdz šim nav ziņots par galīgām konfiskācijām.

Patlaban 30 lietas, kurās ir 268 atbildētāji, ir dažādās izskatīšanas stadijās: piecas lietas tiek izmeklētas, 15 lietas tiek izskatītas pirmās instances tiesā, septiņās lietās ir pieņemts pirmās instances lēmums un tiek gaidīta apelācija, savukārt trīs lietās ir pieņemts otrās instances lēmums un tiek gaidīti Augstākās tiesas lēmumi.

Pieejamie dati liecina, ka rezultātu sistēmā iekļautajās lietās iestādes iesniedz apsūdzības rakstu pēc vidēji 18,5 mēnešus ilgas izmeklēšanas. Pirmās instances spriedumi parasti tiek pieņemti pēc 16 mēnešiem, savukārt otrās un trešās instances spriedumi (atbilstošā gadījumā) seko pēc attiecīgi septiņiem un 10 mēnešiem. Slēgtās lietās galīgais lēmums tiek pieņemts pēc apmēram 33,3 mēnešiem. **Neskarot izmeklēšanas darbību sarežģītību un vajadzību ievērot tiesiskās garantijas, kā arī ņemot vērā, ka ikvienas lietas būtība ir komplicēta, var novērot pastāvīgu progresu lietu virzībā pa “tieslietu ķēdi”** (t. i., izmeklēšana, kriminālvajāšana, spriedums, sankciju izpilde), tomēr procesa gaitu var vēl uzlabot.

1. attēls. Pārskats par sistēmā iekļauto lietu dažādajiem “tieslietu ķēdes” posmiem

2.3. Sistēmas novērtējums

Pamatojoties uz Kosovas iestāžu paveikto darbu gan attiecībā uz institucionālo un administratīvo IT izsekošanas mehānisma izstrādi, gan attiecībā uz starpdisciplināro koordinācijas grupu, kā arī attiecībā uz dažādu lietu virzību “tieslietu ķēdē”, var novērot pastāvīgu progresu. Iestādes ir izveidojušas mūsdienīgu IT sistēmu, skaidras procedūras un praksi. Līdz ar sistēmā iekļautajām lietām ir panākti uzlabojumi tiesu varas neatkarības un taisnīga tiesas procesa ziņā, un tā rezultātā ir pieņemti vairāki galīgie notiesājošie spriedumi un palielinājies apsūdzības rakstu un pret personām uzsāktā kriminālprocesu skaits. Procesu gaitā turpina pieaugt sākotnēji konfiscēto līdzekļu apmērs.

Lai gan joprojām ir iespējami turpmāki uzlabojumi, kurus pati Kosova ir apņēmusies veikt, **Komisija patlaban var apstiprināt, ka iestādes ir panākušas un nostiprinājušas rezultātus izmeklēšanās un galīgo tiesas nolēmumu pieņemšanā organizētās noziedzības un korupcijas lietās, un tādējādi kritērijs ir izpildīts.**

III. PLAŠĀKS TIESISKUMA KONTEKSTS

Lai gan Kosova ir panākusi progresu ceļā uz labākiem rezultātiem, ir svarīgi šos rezultātus aplūkot plašākā kontekstā. Neraugoties uz to, ka joprojām pastāv problēmas, Kosova ir izstrādājusi stingru juridisko, institucionālo un tiesisko regulējumu cīņai pret organizēto noziedzību un korupciju. Turklāt Kosovā tiek īstenots arī sarežģīts likumdošanas reformas process, kas atvieglos darbu organizētās noziedzības un korupcijas apkarošanā iesaistītajām iestādēm un uzlabos rezultātus.

Papildus rezultātu sistēmā iekļautajām lietām Kosovas iestādes risina arī daudzas citas ar korupciju un organizēto noziedzību saistītas lietas, tostarp lietas, ko iepriekš ierosināja un izskatīja EULEX. Tā kā ir atceltas misijas izpildvaras funkcijas, lietas, kuras nevarēja pabeigt misijas pašreizējā pilnvarojuma satvarā, pakāpeniski tiek nodotas vietējām tiesu iestādēm. Šis process joprojām turpinās. Korupcijas un organizētās noziedzības jomā ir nodotas 45 lietas. Jaunais EULEX pilnvarojums paredz vietējām iestādēm nodoto lietu uzraudzību. Tādējādi

Eiropas Savienībai būs pilnvaras un resursi, lai cieši un stingri uzraudzītu progresu, kā arī iepazītos ar jaunāko informāciju, ko regulāri sniedz vietējās iestādes.

Tiesību aktu pilnveidošana

Kosova jau ir pieņēmusi vairākus svarīgus tiesību aktus, un vairāki citi tiesību akti tiek izstrādāti. To mērķis ir vēl vairāk nostiprināt tiesisko regulējumu, lai apkarotu korupciju un organizēto noziedzību. Saistībā ar to Asambleja 2018. gada 30. martā pieņēma divus būtiskus tiesību aktus:

- **Likumu par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonas funkciju izpildē,** kurā, lai novērstu amatpersonu ļaunprātīgu rīcību un interešu konfliktu, ir skaidri noteikta to loma un atļautās darbības. Likuma mērķis ir nodrošināt procesu pārredzamību un likumību valsts pārvaldē, kas agrāk bija ļoti neaizsargāta pret korupciju; un
- **Likumu par valsts prokuroru,** kas ļauj papildus un pamatoti pieņemt darbā jaunus prokurorus Kosovā Īpašajā prokuratūrā, kura veic kriminālvajāšanu augstākā līmeņa organizētās noziedzības un korupcijas lietās. Līdz ar spēcīgi motivētu prokuroru skaita pieaugumu būtiski uzlabosies šīs iestādes darbs (līdz šim tās darbinieku skaits ir bijis nepietiekams). Ir publicēti paziņojumi par papildu prokuroru darbā pieņemšanas procesa pirmo kārtu.

Patlaban vairāki būtiski tiesību akti tiek galīgajā stadijā sagatavoti valdībā vai jau tiek apspriesti Asamblejā. Primārie tiesību akti ir:

- pārskatītais **Kriminālkodekss (KK)**, ko valdība apstiprināja 2018. gada aprīlī un ko patlaban apspriež Asamblejā, un pārskatītais **Kriminālprocesa kodekss (KPK)**, kas tiek izstrādāts. Abos pārskatītajos kodeksos tiks iekļautas būtiskas izmaiņas, tostarp ilgāki izmeklēšanas termiņi, plašāki noteikumi par konfiskāciju un noteikumi attiecīgi atstādināt no darba (KPK) un atlaist (KK) valsts amatpersonas, kas ir apsūdzētas un notiesātas par korupciju. Tā ir pamatprasība, kas noteikta Eiropas Reformu programmā, t. i., prioritāro reformu uzskaitījumā, ko Kosova ir apņēmusies īstenot, lai virzītu uz priekšu ar ES noslēgtā Stabilizācijas un asociācijas nolīguma īstenošanu.
- Kosovā valdība arī ir pavirzījusi uz priekšu vēl vienu korupcijas apkarošanas tiesību aktu kopumu, kurā ir iekļauti četri būtiski likumprojekti, tostarp likumprojekts par korupcijas apkarošanas iestādi un likumprojekts par līdzekļu deklarēšanu. Likumprojekts par konfiskācijas papildu pilnvarām tiks izstrādāts, pilnībā pamatojoties uz piemērojamo ES direktīvu, un tā mērķis būs nodrošināt prokuroriem stingru un efektīvu rīku, kas ļaus atsavināt noziedzniekiem nelikumīgi iegūtu bagātību. Ziņotāju aizsardzības likumprojekts paredz konkrētus mehānismus, kas izstrādāti ziņotāju aizsardzībai privātajā un valsts sektorā, tādējādi veicinot cīņu pret korupciju. Valdība ir apstiprinājusi gan Ziņotāju aizsardzības likumprojektu, gan likumprojektu par konfiskācijas papildu pilnvarām, un abi 2018. gada 12. jūnijā tika nosūtīti izskatīšanai Asamblejā. Abu pārējo likumprojektu izstrāde turpinās.

Valdība 2018. gada martā pieņēma **jaunu visaptverošu Korupcijas apkarošanas stratēģiju un rīcības plānu 2018.–2020. gadam.**

Kosovas serbu izcelsmes tiesneši, prokurori un to atbalsta personāls visā Kosovā 2017. gadā tika iekļauti vienotā Kosovā tieslietu sistēmā, kā noteikts 2015. gada Tieslietu

nolīgumā, kuru veicināja ES. Šis sasniegums pozitīvi ietekmēs tiesību aktu konsekventu piemērošanu visā Kosovā.

IV. PLAŠĀKU MIGRĀCIJAS UN DROŠĪBAS RISKU NOVĒRTĒJUMS

Vīzu režīma liberalizācijas procesa pamatnosacījums ir nodrošināt labi pārvaldītu un stabilu migrācijas un drošības vidi.

Stāvoklis migrācijas jomā

Migrācijas jomā Kosova līdz šim ir palikusi ārpus galvenajām migrācijas plūsmām, kas virzās pa Rietumbalkānu reģiona maršrutu. Tika novērots, ka neliels skaits migrantu no bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas un Albānijas virzās cauri Kosovai, lai iekļūtu Serbijā Novi Pazaras apgabalā. Turklāt Rietumbalkānos ir nonācis vērā ņemams skaits Irānas pilsoņu, kas galvenokārt ieceļo bez vīzas no Serbijas, kurā ierodas ar gaisa satiksmi.

Kosovā nonākušo patvēruma meklētāju skaits joprojām ir stabils un mazs, lai arī tas nedaudz pieauga laikposmā no 2018. gada janvāra līdz maijam (reģistrēti 86 gadījumi, tostarp 36 gadījumos patvēruma meklētāji ir Turcijas pilsoņi, kuriem ir atbilstīgas atļaujas un kuri ir lūguši patvērumu Kosovā). Vairums migrantu izmanto Kosovu kā īsu pieturvietu pirms ceļojuma turpināšanas, iespējams, ar cilvēku kontrabandas tīklu palīdzību.

Patvēruma pieteikumu skaits Kosovā ir krities no 307 pieteikumiem 2016. gadā līdz 147 pieteikumiem 2017. gadā. Vairumā gadījumu patvēruma pieteikumu izskatīšana ir apturēta, jo patvēruma pieprasītāji pazūd, nenokārtojot procedūru līdz galam. Divi pieteikuma iesniedzēji 2017. gadā saņēma alternatīvo aizsardzību. Sadalījums pēc valstspiederības ir šāds: lielākais patvēruma meklētāju skaits ir no Afganistānas (44 personas jeb 35,8 %), nākamais lielākais skaits ir no Sīrijas (23 personas jeb 18,7 %), Lībijas (16 personas jeb 13 %), Alžīrijas (14 personas jeb 11,4 %), Pakistānas (11 personas jeb 8,9 %) un citām izcelsmes valstīm (15 personas jeb 12,2 %).

Migrācijas pārvaldības jomā **Kosovas tiesiskais regulējums kopumā ir saskanīgs ar ES tiesību aktiem**. Tiesiskais regulējums šajā jomā ietver Atpakaļuzņemšanas likumu, Pilsonības likumu, Likumu par ārvalstniekiem, Likumu par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cilvēku tirdzniecībā cietušo personu aizsardzību, Patvēruma likumu, kā arī no šiem likumiem atvasinātos sekundāros tiesību aktus (*sīkāka informācija ir sniegta 1. pielikumā*). Lai risinātu migrācijas riskus, Kosovai būtu jāturpina savas vīzu politikas pielāgošana ES *acquis*.

Kosova ir izveidojusi arī valsts pārvaldes iestādi migrācijas jautājumos, tā ir iestāžu sadarbības struktūra, kas atbild par migrācijas plūsmu uzraudzību un sniedz ar pierādījumiem pamatotas politikas ieteikumus attiecīgajām iestādēm un lēmumu pieņēmējiem migrācijas pārvaldības jomā. Līdz šim šī struktūra ir izstrādājusi piecus migrācijas profilus un patlaban sagatavo vieglas migrācijas profilu, izmantojot 2017. gada datus, kā arī paplašinātās migrācijas profilu, kas tiks izmantots arī kā galvenais dokuments 2019.–2024. gada migrācijas stratēģijas izstrādē.

2018. gada ziņojumā par Kosovu tiek atzīts, ka likumīgas un neatbilstīgas migrācijas pārvaldībā ir panākts progress. Kosova 2018. gadā ir grozījusi un pieņēmusi tiesisko regulējumu migrācijas jomā, piemēram, Patvēruma likumu, Likumu par ārvalstniekiem un Likumu, ar ko groza Likumu par valsts robežkontroli un uzraudzību, atbilstīgi nesen grozītajām ES direktīvām patvēruma, migrācijas un Šengenas Robežu kodeksa jomā. Visi trīs

likumi kopā nodrošina atbilstību ES *acquis* un stiprina migrācijas pārvaldību Kosovā (*sīkāku informāciju sk. 1. pielikumā*).

Turklāt Kosovas iestādes ir veikušas nepieciešamos sagatavošanās darbus migrācijas maršrutu izmaiņu gadījumiem. Tādējādi 2015. gadā tika izstrādāts un 2017. gadā atjaunināts Ārkārtas rīcības plāns iespējamo bēgļu un migrantu plūsmas pārvaldībai, tika izvirzīts šīs plūsmas pārvaldības koordinators un izveidota situācijas vadības grupa. Plāna mērķis ir paredzēt bēgļu un migrantu iespējamo plūsmu pārvaldību, proti, plānā ir noteiktas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp iestādes un organizācijas, raksturots pašreizējais stāvoklis migrācijas jomā, izskaidrotas reģistrācijas procedūras un ņemti vērā tādi jautājumi kā bēgļu un migrantu pamatvajadzības, patvēruma vieta, drošība, veselība un izglītība. Kosovas iestādes šo plānu ir izstrādājušas, cieši konsultējoties ar vietējām un starptautiskajām organizācijām.

Sadarbība migrācijas jomā

Attiecībā uz sadarbību migrācijas jautājumos Kosova ir turpinājusi apspriest atpakaļuzņemšanas nolīgumus ar ES dalībvalstīm, galvenajām tranzīvalstīm un neatbilstīgo migrantu izcelsmes valstīm. Līdz šim Kosova ir parakstījusi 22 nolīgumus (ar 24 valstīm, tostarp ar 18 dalībvalstīm, divām asociētajām valstīm, trīs Rietumbalkānu valstīm — Albāniju, bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku un Melnkalni —, kā arī ar Turciju). Papildus tam Kosova ir ierosinājusi sākt sarunas par atpakaļuzņemšanas nolīgumu ar vēl sešām ES dalībvalstīm — Apvienoto Karalisti, Īriju, Lietuvu, Latviju, Poliju un Portugāli. Pieprasījumi tika nosūtīti arī Afganistānai, Kotdivuārai un Pakistānai (*sk. 2. pielikumu*). **Kopumā jānorāda, ka noslēgtie atpakaļuzņemšanas nolīgumi tiek īstenoti bez aizķeršanās. Atpakaļuzņemšanas procedūras nerada nopietnus sarežģījumus, un Kosovas iestādes izpilda atpakaļuzņemšanas pieprasījumus ātri, efektīvi un ciešā sadarbībā ar nolīgumu pusēm.**

Kosova 2016. gada 25. maijā parakstīja vienošanos par sadarbības noteikumiem ar Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru (*EBCGA*). Sadarbības noteikumi paredz informācijas apmaiņu, kopīgas operācijas, apmācību, kā arī pētniecību un izstrādi. Kosovas robežpolicija regulāri, t. i., reizi nedēļā, mēnesī, pusgadā un gadā, sniedz datus *EBCGA*.

Pasākumi, kas ieviesti, lai novērstu iespējamu bezvīzu režīma ļaunprātīgu izmantošanu

Pēc tam, kad 2014. gada otrajā pusgadā un 2015. gada sākumā no Kosovas pa nelikumīgiem maršrutiem devās prom lielas cilvēku plūsmas, Kosovas iestādes, tostarp prezidents, Asambleja, valdība un vietējās iestādes, apvienoja centienus novērst neatbilstīgu migrāciju.

Iestādes organizēja izpratnes veicināšanas kampaņas, kuru mērķis bija novērst neatbilstīgu migrāciju, un pieņēma jaunus tiesību aktus nolūkā novērst neatbilstīgo migrāciju, mazinot finansiālās un ekonomiskās problēmas, ar kurām saskaras iedzīvotāji, ņemot vērā, ka lielās migrantu plūsmas nozīmīgākais cēlonis bija ekonomiskās grūtības, kā arī **palielināja centienus apkarot migrantu kontrabandu** (tika veikta 21 operācija, un to rezultātā arestēja 86 personas). Papildus šiem pasākumiem Kosovas policija arī dzan palielināja sistemātisku robežpārbažu skaitu robežšķērsošanas vietās pie visām izejām, ievērojot pamattiesības un izmantojot pasažieru profilēšanu, kuras pamatā bija riska analīze un draudu novērtējuma ziņojumi. Kosova pastiprināja sadarbību ar Serbijas un Ungārijas iestādēm un citām ES dalībvalstīm, lai novērstu Kosovas pilsoņu, kā arī trešo valstu valstspiederīgo neatbilstīgu migrāciju. **Kosovas policija turpinās veikt sistemātiskas pārbaudes visās robežšķērsošanas vietās pie izejām** (lai pamatotu ceļošanas līdzekļus) un

palielinās sadarbību ar ES tiesībsardzības iestādēm informācijas apmaiņas jomā (par bezvīzu ceļošanas režīma ļaunprātīgu izmantošanu un migrantu kontrabandas apkarošanu).

Šo centienų rezultātā ir būtiski samazinājies patvēruma pieteikumu skaits no Kosovas pilsoņiem, kas devušies uz ES, proti, par 36 %, t. i., no 11 675 pieteikumiem 2016. gadā līdz 7410 pieteikumiem 2017. gadā, un par 90 %, ja salīdzina 2015. gada datus ar 2017. gada datiem (72 480 pieteikumi 2015. gadā). Arī par 2018. gada janvāri–martu pieejamajos datos ir vērojama iepriekš konstatētā samazināšanās tendence — šajā laikposmā ir reģistrēti 1580 patvēruma meklētāji. Ir pastāvīgi pieaudzis atgriešanas rādītājs, proti, no 38,1 % 2014. gadā līdz 96,3 % 2016. gadā. Atgriešanas rādītājs 2017. gadā nedaudz samazinājās — līdz 85,9 %.

Turklāt, gaidot vīzu režīma liberalizāciju, **Kosovas iestādes (Eiropas integrācijas ministrija, Iekšlietu ministrija un Kosovas policija) patlaban īsteno papildu izpratnes veicināšanas kampaņas visās Kosovas pašvaldībās, lai informētu iedzīvotājus par tiesībām un pienākumiem, kas izriet no bezvīzu ceļošanas režīma.**

Stāvoklis drošības jomā

Stāvoklis drošības jomā tika plaši analizēts 2018. gada ziņojumā par Kosovu. Jaunākās norises organizētās noziedzības apkarošanas jomā ir aplūkotas iepriekš.

Saistībā ar **cilvēku tirdzniecību** ir pieņemta 2015.–2019. gada stratēģija un rīcības plāns, kā prioritāti nosakot cilvēku tirdzniecības novēršanu, cietušo personu un liecinieku aizsardzību un atbalstu, cilvēku tirdzniecības gadījumu izmeklēšanu un vainīgo saukšanu pie atbildības, kā arī bērnu aizsardzību. Tiesību akti ir plašā apmērā pielāgoti ES Direktīvai par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo personu aizsardzību, lai gan to īstenošanu varētu uzlabot. Kosova ir cilvēku tirdzniecības, jo īpaši tirdzniecības seksuālas izmantošanas nolūkā, izcelsmes, tranzīta un cietušo personu galamērķa valsts. 2017. gadā tika identificētas 32 cilvēku tirdzniecībā cietušās personas, 25 no tām tiek sniegta reintegrācijas un rehabilitācijas palīdzība attiecīgajās patvēruma vietās, un septiņi iespējamie upuri tika ārstēti.

Par **sadarbību ar policiju**, konkrētāk, par sadarbības nolīgumiem robežu pārvaldības jomā jānorāda, ka Kosova ir noslēgusi 30 nolīgumus ar Albāniju, bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, Melnkalni un Serbiju, tostarp nolīgumus par kopēju policijas sadarbības centru izveidi attiecīgi ar Albāniju un bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, kā arī Kosovas, Albānijas un Melnkalnes Protokolu par trīspusēja policijas centra izveidi Plavā. Robežpolicija ir iecēlusi savus kontaktpunktus, kas atbild par starptautisko sadarbību. Ir spēkā kopīgas patrulēšanas nolīgumi ar Albāniju, bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku un Melnkalni, un šīs darbības tiek veiktas regulāri. Visbeidzot, 2016. gada 25. maijā Iekšlietu ministrija parakstīja vienošanos par sadarbības noteikumiem ar Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru par ministrijas un aģentūras operatīvās sadarbības izveidi.

Kopumā Iekšlietu ministrija (IM) ar 18 valstīm ir noslēgusi 30 nolīgumus par policijas sadarbību un deviņus nolīgumus par operatīvo sadarbību, turklāt trīs no tiem ir daudzpusēji nolīgumi. IM ir parakstījusi arī 10 sadarbības nolīgumus ar *EULEX*. (*Pārskats par visiem starptautiskajiem nolīgumiem par policijas sadarbību un sadarbību uz robežas ir sniegts 3. pielikumā*).

Kosovai ir vispusīgs tiesiskais regulējums, kas aptver visus ar **terorismu** saistītos noziedzības aspektus. Kosovas tiesiskais regulējums ir saskanīgs ar ES *acquis* un starptautiskajiem

instrumentiem terorisma apkarošanas jomā. Vairāki Kosovas Kriminālkodeksa panti attiecas uz terorismu, un ir spēkā īpašs likums par aizliegumu pievienoties bruņotiem konfliktiem ārpus tās teritorijas (apstiprināts 2015. gadā). Kosova ir arī Globālās koalīcijas cīņai pret *ISIS* locekle.

Kosovas iestādes ir skaidri nodalījušas terorisma apkarošanas darbības no vardarbīga ekstrēmisma novēršanas un apkarošanas darbībām. Iestādes īsteno divas atsevišķas stratēģijas un rīcības plānus. Vardarbīga ekstrēmisma novēršanas un apkarošanas stratēģija tika pieņemta 2015. gadā un būs spēkā līdz 2020. gadam. Savukārt terorisma apkarošanas stratēģija ir saskanīga ar ES pretterorisma stratēģiju un būs spēkā no 2018. gada līdz 2022. gadam. **Kosova ir pastiprinājusi savus terorisma apkarošanas centienus, tostarp īstenojot pasākumus, lai novērstu vardarbīgu ekstrēmismu un vietējo teroristu kaujinieku iesaistīšanos konfliktos ārvalstīs.**

Pakāpeniski samazinās Sīrijas/Irākas konfliktos iesaistīto Kosovas pilsoņu skaits (tiek lēsts, ka 2012.–2016. gadā uz konfliktu zonām Vidējos Austrumos kā ārvalstu teroristi kaujinieki bija devušies 359 Kosovas pilsoņi — 255 vīrieši, 49 sievietes un 55 bērni, un vēl 41 bērns ir dzimis konfliktu zonās), savukārt 2017. gadā par jauniem gadījumiem ziņots netika. Atgriezušies ir 133 Kosovas pilsoņi, miruši ir 74 pilsoņi, bet 195 ir palikuši konfliktu zonās (59 vīrieši, 41 sieviete un 95 bērni). **Kosovas tiesībsardzības un tiesu iestādes turpina stingri reaģēt uz terorisma draudiem.** Policija ir arestējusi ievērojamu skaitu personu, kas bija pievienojušās vai grasījās pievienoties ārvalstu konfliktos iesaistītām teroristu grupām. Sekmīgas reģionālās sadarbības rezultātā 2016. gada novembrī Kosovas policija arestēja 18 personas, kuras tika turētas aizdomās par terorismu. Šīs personas, iespējams, bija plānojušas veikt koordinētus teroristu uzbrukumus Albānijā, bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā un Kosovā.

Iestādes ir izstrādājušas **Stratēģisko plānu vardarbīga ekstrēmisma apkarošanai cietumos**, kas tika pieņemts 2018. gada februārī. Neraugoties uz šiem centieniem, iestādes joprojām saskaras ar vardarbīga ekstrēmisma un radikalizācijas problēmām. Daļēji to veicina finansējums, ko piešķir ekstrēmisma ideoloģijas sludinošās ārvalstu organizācijas. Tomēr kopš 2016. gada iestādes ir guvušas nepārprotamus rezultātus ar terorismu saistītajās lietās (*pilnīgs nozīmīgāko lietu un notikumu apraksts ir sniegts 4. pielikumā*).

V. SECINĀJUMS

Komisija apstiprina, ka, 2018. gada 21. martā ratificējot robežu demarkācijas nolīgumu ar Melnkalni, kā arī izveidojot un pastāvīgi nostiprinot rezultātus, Kosova ir izpildījusi abus atlikušos kritērijus. Komisija arī apstiprina, ka visi vīzu režīma liberalizācijas ceļvedī noteiktie kritēriji, kuru izpilde tika apstiprināta 2016. gadā, joprojām tiek pildīti. Tāpēc tā iesaka Padomei un Eiropas Parlamentam virzīt Komisijas 2016. gada 4. maija priekšlikumu⁸.

Pēc vīzu režīma liberalizācijas pieņemšanas tiks uzraudzīts, kā Kosova turpina īstenot visas prasības, kas noteiktas vīzu režīma liberalizācijas ceļveža četros blokos, **īstenojot vīzu režīma apturēšanas mehānisma uzraudzību**, izmantojot ziņošanas satvaru, **Stabilizācijas un asociācijas procesu** un vajadzības gadījumā *ad hoc* uzraudzības mehānismus. Kosovai būtu jānodrošina, ka tiek saglabāti efektīvi pasākumi, lai novērstu iespējamu bezvīzu režīma ļaunprātīgu izmantošanu. Kosovai arī turpmāk būtu jāorganizē **mērķtiecīgas informācijas**

⁸ COM (2016) 277.

kampaņas par tiesībām un pienākumiem, ceļojot uz Šengenas zonu bez vīzas, un par noteikumiem, kas reglamentē piekļuvi ES darba tirgum.

Komisija turpinās aktīvi uzraudzīt rezultātu uzlabojumus cīņā ar organizēto noziedzību un korupciju, kā arī visu kritēriju pastāvīgu izpildi.